

Nr 535.

Av herrar **Hansson** i Skegrie och **Spångberg**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 99, angående anslag till statens växtskyddsanstalt för budgetåret 1952/53, m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 99 angående anslag till statens växtskyddsanstalt för budgetåret 1952/53 m. m. har departementschefen som sin mening uttalat, att den allmänna principen för växtskyddsanstaltens verksamhet bör vara att dess »forskning skall vara inriktad på att lösa problem av direkt praktisk betydelse för jordbruket och sålunda ha karaktären av ren målforskning. Den erforderliga grundforskningen bör i stället utföras å lantbrukshögskolans institutioner, särskilt då givetvis institutionen för växtsjukdomslära». Departementschefen anser vidare, att forskningen i fråga om skadeinsekter på vegetabilieprodukter endast torde böra sekundärt höra till anstaltens uppgifter.

Utan att vilja bestrida att växtskyddsanstaltens forskning bör vara praktiskt inriktad anse vi oss dock böra framhålla vådorna av att i detta fall uppdraga en bestämd gräns mellan »målforskning» och »grundforskning» och att hänvisa den senare enbart till lantbrukshögskolan. Anstaltens uppgifter äro, så som de hittills uppfattats och allt framgent måste uppfattas, i korthet sagt att bedriva de forskningar och göra de försök, som äro nödvändiga för att den med ledning av vunna resultat skall kunna anvisa landets växtodlare lämpliga medel och metoder såväl för bekämpande av de skadeverkningar, som förorsakas av kulturväxternas skadegörare av olika slag, som för förebyggande av dessas uppträdande. Kännedom om de faktorer, som hämma skadegörarnas utveckling, är en nödvändig förutsättning för att man med någon utsikt till framgång skall kunna experimentera i förebyggande syfte. Likaså är en ingående och säker kunskap om skadegörarnas art såväl som om deras livsbetingelser och utvecklingsrytm m. m. den enda möjliga utgångspunkten för försöken att bekämpa dem, vare sig detta sker genom varierade kulturmetoder eller genom kemiska, mekaniska och andra medel. Då nu lantbrukshögskolans institution för växtsjukdomslära, vilken givetvis bleve den som närmast skulle bedriva växtskyddets »grundforskning», för närvarande förfogar och sannolikt under lång tid framåt kommer att förfoga över endast några få vetenskapligt arbetande forskare, måste man befara, att en mer eller mindre långt driven monopolställning för denna institution på området för sådan grundforskning skulle kunna få sådana konsekvenser, att växtskyddsanstaltens

forskningsarbete i viss utsträckning hämmades och att anstaltens verksamhet allt mera inriktades på rena kontrolluppgifter. Den vetenskapliga forskningens betydelse såväl för växtskyddet som för all annan praktisk verksamhet torde ej här behöva framhållas. Vi vilja blott understryka nödvändigheten av att anstaltens forskningsfrihet och forskningsmöjligheter på växtpatologiens område icke på något sätt beskäras. Den naturliga och självklara begränsningen av anstaltens arbetsområde, vilket uteslutande omfattar växtpatologiska problem, torde utesluta varje risk för att anstalten skulle komma att utsträcka sina forskningar till andra, densamma ovidkommande områden.

I fråga om skadeinsekterna på vegetabilieprodukter vilja vi, därest departementschefen med sådana produkter avser ej endast mer eller mindre förarbetad spannmål såsom mjöl, gryn o. s. v. utan även utsädesvaror o. d., tillägga, att vi icke kunna dela departementschefens mening, att forskningen på detta område »endast sekundärt bör hänföras till anstaltens uppgifter». Det kan vara skäl att här också erinra om den fara, som i avspärrnings- eller beredskapstider skulle kunna uppstå för folkförsörjningen, därest landets förråd av vegetabilieprodukter hotades av förstöring genom olika skadeinsekter. Så länge icke forskningen i fråga om dessa förråds-skadedjur lämpligen kan bedrivas på annat håll, torde den icke böra tillerkännas blott en sekundär plats bland anstaltens uppgifter.

Departementschefen anser vidare i fråga om kontrollen av växtskyddsmedel att den frivilliga kvalitetskontroll, som för närvarande bedrivs av Stiftelsen Kontrollmärkning av bekämpningsmedel, »otvivelaktigt varit av betydande värde» och att densamma bör »fortfara som ett komplement till den offentliga prövningen». Det skall här ingalunda bestridas, att nämnda stiftelse hittills gjort en värdefull insats i sin strävan att verka för sunda och lojala metoder i reklamen för olika växtskyddsmedel. Någon garanti för de märkta medlens effektivitet utgör dock icke denna s. k. »S.K.B.»-märkning. Växtskyddsanstaltens chef säger härom (Växtskyddsnotiser 1949, nr 1 s. 11) bl. a. följande: »För att en leverantör skall få rätt att för viss vara använda kontrollmärket fordras, att varans egenskaper dokumenteras på ett sådant sätt, att den med skäl kan antagas vara verksam för det uppgivna ändamålet. Vidare krävs, att leverantören till nämnden avger en skriftlig försäkran, att reklamen för varan och försäljningen i övrigt skall bedrivas på ett sätt som överensstämmer med stiftelsens syften.» Någon säker garanti för de märkta medlens effektivitet för angivet ändamål ger sålunda denna S.K.B.-märkning icke. Vidare må framhållas, att det intima samarbete, som f. n. består mellan anstalten och denna stiftelse, enligt vår mening kan få icke önskvärda konsekvenser. Det är nämligen, såsom utredningen i sitt betänkande (s. 125) betonat, ytterst angeläget att »undvika sådana relationer mellan anstaltens tjänstemän och de enskilda närings-

idkarna, som kunna ställa tjänstemännen inför en samvets- eller intressekonflikt».

Som grundprincip för växtskyddsmedelskontrollens bedrivande måste givetvis gälla, att de för den kontinuerliga kontrollen erforderliga, tid efter annan upprepade provningarna utföras utan vederbörande firmors medverkan och på tid som anstalten själv finner lämplig. Endast därigenom kunna betryggande garantier skapas för att provningarna utföras objektivt och opartiskt. Ett nödvändigt villkor är givetvis också, att denna provning och efterkontroll blir obligatorisk. Departementschefens förslag, att anstalten skall fastställa provningstaxan, vilken torde komma att varieras med hänsyn till de lägre eller större kostnader, som de olika provningarna beräknas draga, synes lätt kunna medföra verkliga eller skenbara orättvisor. Medan provningskostnaden icke i något fall torde kunna nedbringas under en viss nivå, variera däremot de olika växtskyddsmedlens pris och storleken av deras omsättning inom vida gränser, varför provningsavgiften, såsom den i propositionen skisserats, måste komma att i mycket växlande grad påverka försäljningspriset. Detta är en nackdel som emellertid undvikas, om provningsavgiften för varje salufört medel avväges i proportion till försäljningsvärdet och erlägges årligen med ett belopp, som motsvarar en låg procentuell del av detta.

Med beklagande konstateras, att departementschefen icke anser, att växtskyddsanstaltens arbetsuppgifter äro av den omfattningen, att de motivera inrättandet av en sekreterartjänst. Utredningens förslag till inrättande av en sådan synes dock synnerligen väl motiverat. En sekreterartjänst vid anstalten skulle otvivelaktigt undanröja de flesta av de svårigheter, som nu synas hindra en praktisk framtida lösning av anstaltens chefsfråga och som varit anledningen till de ofta skarpt motsatta förslag, som vid olika tillfällen framförts i fråga om chefstjänstens mer eller mindre direkta sammankoppling med ledningen av olika avdelningar och i fråga om chefsgörörelsens omfattning.

Beklagligt är likaledes, att departementschefen icke ansett sig kunna biträda utredningens förslag om förstärkning av den blivande upplysningsavdelningens personal. Det torde vara ofrånkomligt att inrätta ytterligare en ny befattning vid denna avdelning för att möta de krav, som den i propositionen föreslagna intensifieringen av upplysnings- och undervisningsverksamheten kommer att ställa. Det bör i detta sammanhang erinras om att riksdagen redan tidigare uttalat önskan om större effektivitet och hastigare takt i detta arbete.

Med tillfredsställelse notera vi att departementschefen biträder vad utredningen anfört angående önskvärdheten av att växtskyddsinspektionens tekniska möjligheter förbättras. Då emellertid utredningen avhållit sig från att framlägga ett definitivt förslag härtill, torde det kunna antagas att

departementschefen har för avsikt att senare föreslå förnyad utredning i denna fråga, i vilket fall vi tillåta oss som vår mening uttala att denna förnyade utredning måtte omfatta kontroll- och inspektionsverksamheten i hela dess vidd och jämväl en översyn av nu gällande växtskyddsförordningar. Lösningen av ett sådant detaljproblem som inrättandet av desinfektionsanläggningar vid viktigare importhamnar, vilket utredningen i kortet berört, kan för övrigt förväntas få stort intresse även för hälsovårds- och civilförsvarsmyndigheterna.

Under hänvisning till vad vi ovan anfört få vi hemställa,

att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att utöver vad som föreslagits i proposition nr 99 ändra personalförteckningen för växtskyddsanstalten genom inrättande *dels* av en sekreterarbefattning vid anstalten i huvudsaklig överensstämmelse med utredningens förslag, *dels* av ytterligare en assistenttjänst vid upplysningsavdelningen samt besluta den därigenom erforderliga höjningen av anslaget till avlöningsstat för statens växtskyddsanstalt, samt vidare

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t *dels* i instruktionen för statens växtskyddsanstalt må på sådant sätt bestämma anstaltens verksamhet, att dess forskning på det växtpatologiska området icke i något avseende hämmas eller beskäres, *dels* vid utfärdande av kungörelse med bestämmelser angående handeln med växtskyddsmedel må beakta utredningens förslag, dock så att avgifterna för den kontinuerliga prövningen av alla saluförda medel årligen må utgå med belopp, som beräknas procentuellt av försäljningsvärdet av ifrågavarande medel, samt slutligen

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, om förnyad utredning angående organisationen av växtskyddsanstaltens hela nuvarande inspektions- och kontrollverksamhet.

Stockholm den 2 april 1952.

Nils G. Hansson
i Skegrie.

Aug. Spångberg.
